

Uit de geschiedenis van Mensingeweer en Maarslag en omgeving

Een en ander over de boerderij in 't Wildeveld (nu Wildeveldseweg 4) (vanaf 1900 en op het grondgebied van de voormalige gemeente Leens)

In 1900 verkopen de Erven Wijdeveld deze boerderij. Deze ligt in de streek die 't Wildeveld wordt genoemd. De familienaam en de streeknaam verschillen nauwelijks van elkaar en om het nog ingewikkelder te maken, ook de familienaam Wildeveld komt voor en wel op de even verderop gelegen boerderij (maar dan in de voormalige gemeente Winsum).

De streeknaam

Eerst iets over de streeknaam 't Wildeveld. Wat ik er over kon vinden, bleek niet eenduidig. De Historische vereniging van Winsum heeft over de boerderijen die onder Winsum vallen geschreven. Die laat ik hier buiten beschouwing. In het doopregister van Mensingeweer, waar deze boerderij kerkelijk onder viel, komen de volgende omschrijvingen voor:

'in 't Wildeveld geboren, huisman in 't Wildeveld onder Maarslag, huisman in t Wildeveld op de plaatze van Albert Luijtiens, Popke en Jan tweelingen, op 't Wildeveld'.

De bewoners van de boerderij gebruiken bij advertenties die ze in het Nieuwsblad van het Noorden plaatsen zowel 't Wildeveld, Winsum als 't Wildeveld, Mensingeweer.

In 1866 is er in een provinciale verordening sprake van 'de Wildeveldse kleiweg' en in 1906 wordt er in de raadsvergadering van Winsum een voorstel gedaan om deze kleiweg te verharderen. Men wil wel enige subsidie verlenen maar dan moet deze verharding binnen een jaar gerealiseerd zijn. Het is er niet van gekomen.

Uit het Nieuwsblad van het Noorden van 24 juli 1906:

Adres van S. de Waard e.a., verzoekende een grintweg te willen leggen en onderhouden door het Wildeveld. Adressanten bieden als bijdrage in die kosten aan, te verdeelen onder de gemeenten Leens en Winsum f 3610. Wegens onvoldoende bijdrage, alleen voor deze gemeente, zullen de kosten van aanleg vermoedelijk minstens f 6500 bedragen. B. en W. stellen voor, afwijzend op het verzoek te beschikken. Zonder hoofdelijke stemming wordt aldus besloten.

In Middelstum (1805) stond een boerderij die de naam Wildeveld droeg en in Kiel- (Windeweer) een café (1931) met die naam. De Groninger schrijver en dichter Jan Boer (1899-1983) gebruikte de naam geregeld in zijn Groningstalige verhaaltjes, maar topografisch zijn die niet echt te localiseren.

De amandelboom die er groeide doet het in elk geval goed getuige de advertentie die het Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage haalde in 1869.

In den tuin van eene boerenhofstede in 't Wildeveld, onder Mensingeweer, prijkt een amandelboom met ruim 1600 amandelen, waarvan velen zoo dik zijn, dat zij naar alle waarschijnlijkheid twee pitten zullen bevatten.

Maandag 8 Januari 1900, bij den kastelein WIERINGA te <i>Mensingeweer</i>, 's avonds te 5 uur, zijn de erven van wijlen E. F. WIJDEVELD voornemens publiek te verkoopen: Eene flinke Boerenbehuizing met SCHUREN c.a. en de vaste, altoosdurende in alle lin. vererv. BEKLEMMING van 23.96.60 H.A. uitmuntend GROEN- en BOUWLAND, tot vaste huur doende f 207, (waarv. plm. 5 H.A. oud Groenland). II. Gelijke BEKLEMMING van 5.63.70 H.A. Bouwland, huur doende f 40. III. 1.77.70 H.A. eigen Land. Alles aaneen gelegen onder <i>Mensingeweer</i>, gem. <i>Leens</i>; te bezien Woensdags en dan voor nadere inlichtingen te bevragen bij den heer F. WIJDEVELD te <i>Eenrum</i>. Mr. S. M. S. DE RANITZ, notaris te <i>Winsum</i>.	In den loop van dezen winter zijn de erv. van wijlen den heer E. F. WIJDEVELD voornemens, bij den kastelein WIERINGA te <i>Mensingeweer</i>, publiek te verkoopen: Eene Boerenbehuizing met SCHUREN en verdere aanhoorigheden en de vaste, altoosd., in alle lin. vererv. BEKLEMMING van 31.35.00 H.A. uitmuntende Landen (waarvan plm. 5 H.A. oud Groenland), jaarl. tot vaste huur doende f 247, gelegen nabij <i>Mensingeweer</i>, gem. <i>Leens</i>. Het goed is te bezien des Woensdags en dan voor nadere inlichtingen te bevragen bij den heer F. WIJDEVELD te <i>Eenrum</i>. Mr. S. M. S. DE RANITZ, notaris te <i>Winsum</i>.	Links twee vooraankondingen van deze verkoop uit november en december 1899 in het Nieuwsblad van het Noorden.
--	--	--

De boerderij Mensingeweer, 9 januari 1900. Gisteren werd ten verzoeken van de erven Wiedeveld [=Wijdeveld], door den heer De Ranitz, notaris te Winsum, bij den heer J. Wierenga alhier, ten verkoop gepresenteerd: de boerderij, gelegen onder Mensingeweer (Wildeveld), groot plm. 31 ha. De eerste veiling sloot met het bod van f 17.700; de heer De Waard te Kostverloren werd koper voor f 19,985; de overname van 't een en ander bedroeg f 325

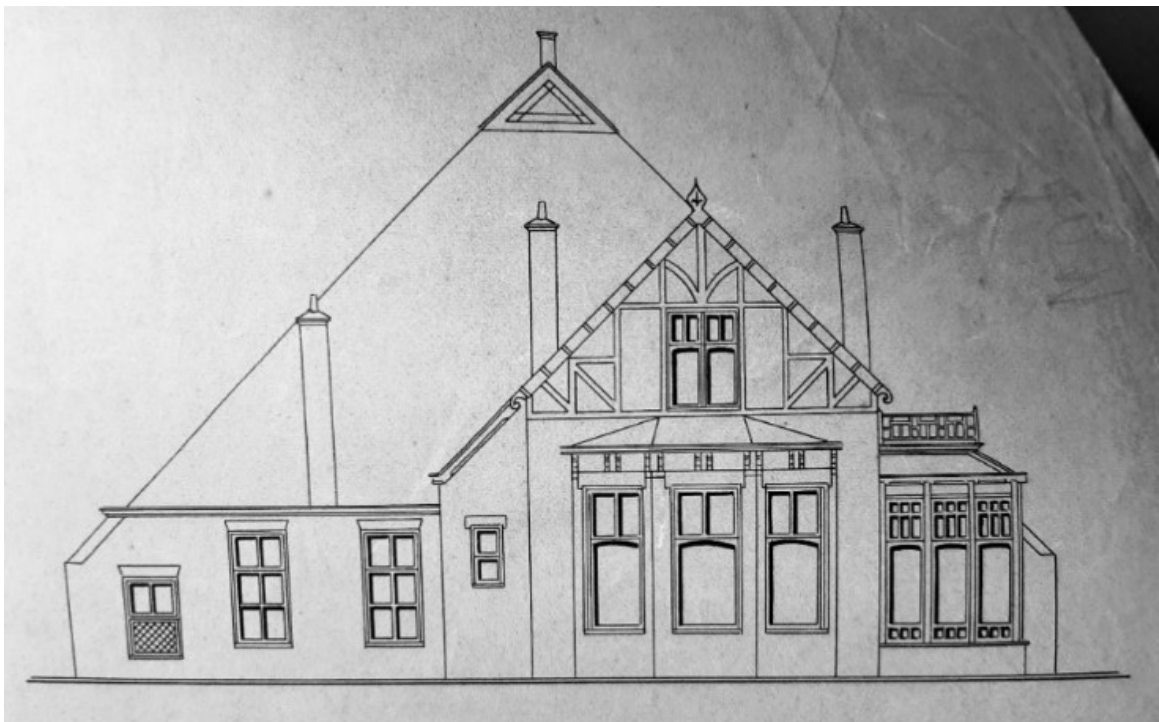

Links Sietse en rechts Grietje.

Sietse de Waard (1863-1947) en Grietje Kampinga (1861-1941) zijn de kopers in 1900. Ze lieten zich door de Gebr. Sanders in Groningen elk een 'carte de visite' maken en de familie Waterbolk bewaarde beide foto's in een album, zodat we nu een portret van hen beiden kunnen laten zien. Geschat jaartal 1892. Ze liggen begraven op de begraafplaats van Bellingeweer (grafnummer 52/53).

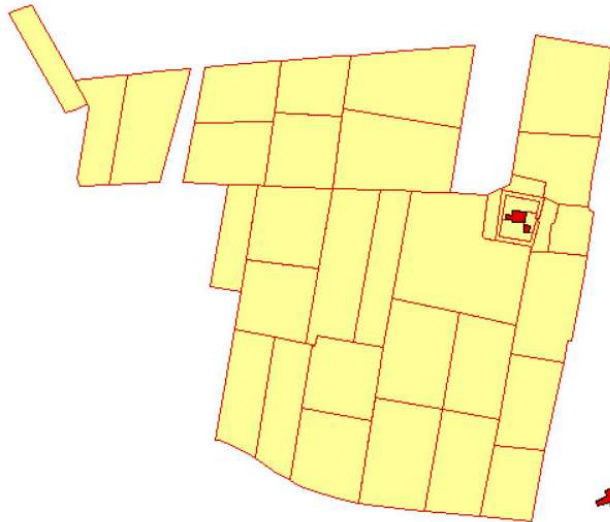
De boerderij in 1908, mogelijk gefotografeerd door W.P. Hijlkema, hun achterbuurman. Het oude vooreind van de boerderij is dan net vervangen door een nieuw.

De tekening bij de bouwaanvraag die de familie De Waard deed op 16 april 1908 om een nieuw vorgebouw te mogen plaatsen aan de boerderij uit ongeveer 1842. Het bovenste gedeelte van het front van het voorhuis werd bij de uitvoering iets anders dan op deze tekening.

In 1920 verkopen Sietse en Grietje hun boerderij aan Martinus Bakker, getrouwd met Geessien Jacobs van Hemmen, en aan Hendrik van Til. Acht jaar later wordt Bakker alleen eigenaar.

De landerijen bij deze boerderij in geel hieronder.

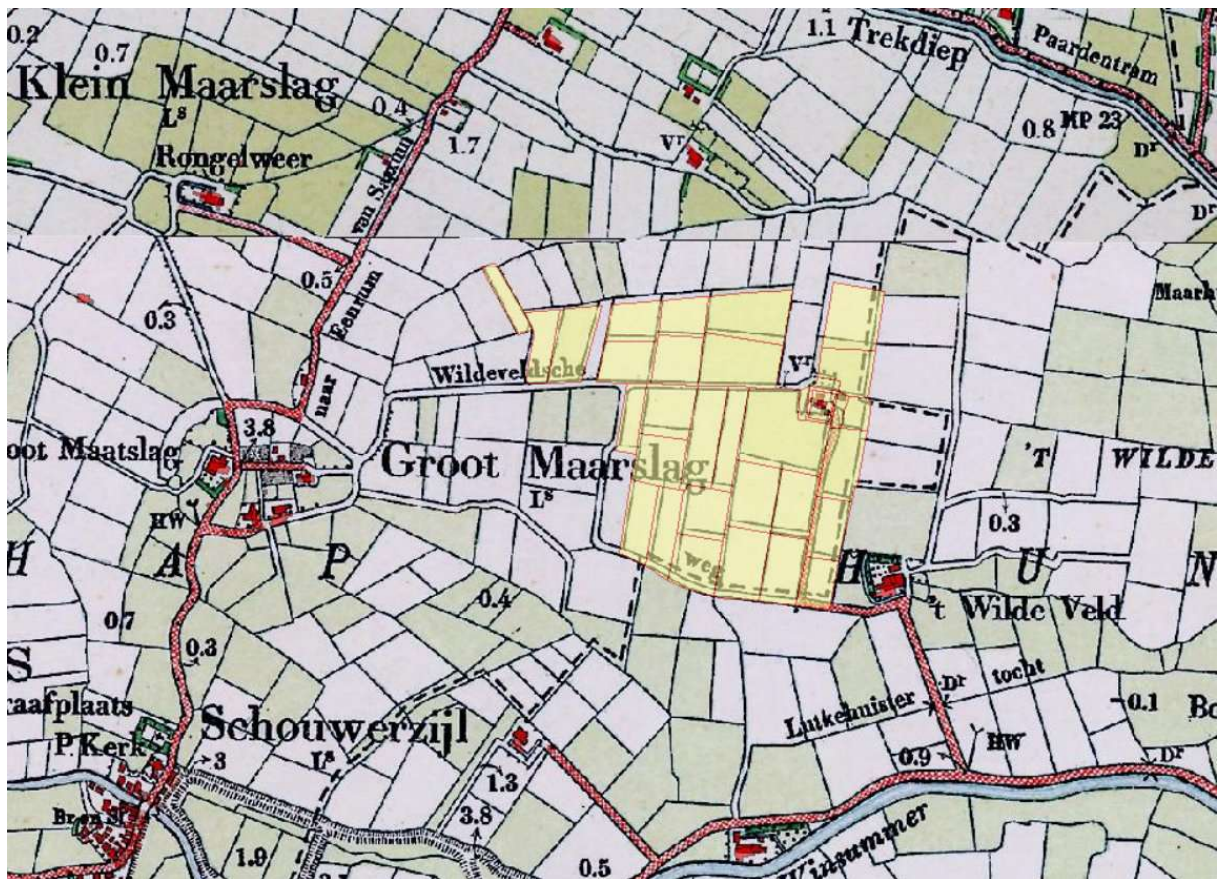
Dit waren de landerijen die bij deze boerderij in het Wildeveld hoorden. Alle percelen liggen nog net binnen de gemeentegrenzen van Leens. De oostkant grenst aan Winsum en de rode boerderij buiten het geel is de andere boerderij in 't Wildeveld die in het gebied van de gemeente Winsum ligt. In 1832 waren dat 13 percelen weiland en 16 percelen bouwland samen ongeveer 36 ha. Allemaal in eigendom bij Freerk Kornelis Wijdeveld, van beroep landbouwer te Maarslag. Onderlangs liep vanaf de zuidoosthoek, een pad, eerst naar het westen en dan omhoog naar het noorden en daarna

weer naar het oosten, de Wildeveldsche weg.

Voor de kinderen van de familie Bakker had vader Bakker een sintelpaadje gemaakt vanaf de boerderij rechtstreeks aansluitend op de weg naar Groot Maarslag (van a naar b, hier links onder). Daar gingen ze met z'n vieren langs op weg naar hun school in Schouwerzijl.

Zo zie je op dit kaartje het wegenpatroon heel duidelijk. Bij b de boerderij met erf. Paars is de tuin, donkergroen de boomgaarden, blauw de gracht en grijs het erf. Het fraai geheel. Rechtsonder de boerderij Wildeveld in de gemeente Winsum.

Op de boerderij 't Wilde Veld woonde in 1832 Meint Jacobs Wildeveld. Verwarring van de namen van deze eigenaren is snel gemaakt, Wijdeveld en Wildeveld! Aan de "Winsumse" boerderij, op de kaart hier 't Wilde Veld genoemd, heeft de historische vereniging van Winsum uitgebreid aandacht besteed in hun blad Winshem, jrg. 7(202), nr. 2, p. 12-16 (te vinden op internet). De streepjeslijn is de gemeentegrens tussen Leens en Winsum.

De kinderen van de familie Bakker liepen naar de school in Schouwerzijl via Groot Maarslag. Eerst over dat smalle sintelpaadje. Dat was de christelijke school. Ze waren met hun vieren: Antje, Martinus, Gezina en Niklaas. Beide mannen emigreerden naar Canada en de vrouwen bleven in Winsum wonen.

Een ander leuk verhaal is het volgende. Wanneer er zoveel sneeuw lag dat het niet doenlijk was om naar de kerk te gaan, wisten de kinderen dat hun moeder met een alternatief zou komen en dat ze dan een preek hardop voor hen zou gaan voorlezen uit een boek dat als titel had 'Menigerlei genade'. Moeder was namelijk een dochter van een predikant. Ze verloochende haar afkomst dus niet. Ik zocht deze titel op en zag dat het een jaarlijkse uitgave vanaf 1911 was en als ondertitel 'preekperiodiek' had. Samen zongen ze dan liederen nadat de preek uit dit periodiek was voorgelezen. Een mooie herinnering maar toen vonden de kinderen er niet veel aan, wat voorstelbaar is.

Van 1920-1978 woont de familie Bakker op deze boerderij met ongeveer 32 ha landerijen. In 1978 verkopen Martinus Bakker en Berthe van Hierden het geheel aan de Stichting Beheer Landbouwgronden.

J.J. Bos, loonwerker uit Bedum koopt van SBL het erf met de boerderij. Hij verkoopt het weer aan D.F. Waling gehuwd met L.C.J. Koning. Daarna koopt Anja Soeters de boerderij in 1985, en zij verkoopt het weer in 1989 aan Cees en Marijke van Asma-Rinsma. Vanaf 2020 woont de familie Gijzen er. Meer gegevens in Boerderijen in het Halfambt no. 194, p. 477

Foto's uit de periode Bakker met dank aan mevrouw A. Elsinga-Bakker.

Mei 1954. Piet Bakker in de tuin die op het zuiden ligt. Je ziet het vooreind uit 1908 met de serre waar de vier kinderen graag op een rij zaten want daar had je veel licht. In de voorkamer met uitzicht op het westen was het vanwege de lindebomen op die plek, nogal donker, vooral 's zomers. Rechts de achterdeur, de voordeur zat aan de koude noordkant. Een bankje, een bloembak, de met kalk gewitte ronde stenen en de struiken maken het tot een verzorgd geheel. Rechts naast de voordeur het raam van het karnhuis. Twee vogelhuisjes hangen aan de muur.

De boerderij vanaf het zuiden gezien met iemand zittend in de tuin even links van het duidelijkst zichtbare raam. Aan deze kant is de schuur nog rietgedekt met onderaan een

aantal rijen dakpannen. Hier en daar is een venstertje zichtbaar. Een rij fruitbomen completeren het geheel. Wanneer je goed kijkt, zie je er ook enkele bomen in bloei staan. Naast de zittende persoon ligt een bontgekleurd hondje.

Voor de achtergevel is hier goed te zien op een foto uit januari 1955 met veel sneeuw. De uitrit naar de weg Winsum-Schouwerzijl lag lager dan het land en vanuit de boerderij naar het zuiden gezien, was er aan de linkerkant van de ree geen sloot, waardoor de sneeuw over de weg waaide en je er soms wel tot je knieën in wegzakte. Een enorme driekapsboerderij waarvan de schuren uit circa 1842 dateren. De middelste schuur is al voorzien van asbestplaten, de beide buitenste nog niet, voorzover je dit kunt zien op deze opname. Eerst was het een dubbele schuur met een pad er tussen in, later kwam de derde kap er bij. Op de uiteinden van de achtergevel zogenaamde tempeltjes. Inzet linksboven: Een foto met Ankie, de oudste van de vier kinderen in juni 1955. Ze had haar rijbewijs gehaald en haar vader kocht voor haar een Ford Zephyr met het nummerbord NT-06-44.

Er werd ook vee gehouden, maar men molk maar één koe om zelf melk te hebben.

Een Ferguson rijdt een wagen met graanschoven de schuur in.

Het vooreind uit 1908 met de driehoekige iets naar voren komende voorgevel. De serre heeft een wat ander dak dan op de andere foto en een erker die uit het dak boven naar voren treedt. Op de andere foto zat de erker er nog niet. Het dak van de schuur is nu voorzien van asbestplaten. Voorlangs loopt de gracht en links hangt wasgoed aan de lijn.

Links de tuin met in de uiterste hoek nog een houten schuurtje. In de gracht zie je de steunen waar een loopplank naar toe kon zodat je in het water het een en ander kon reinigen of er water uit kon halen voor bijvoorbeeld de planten in de tuin.

Toen ik Ankie voor de tweede maal opzocht om haar de foto's terug te brengen, vertelde ze dat ze er nog enkele had ontdekt van de gracht om de boerderij. Die volgen hier.

Zwemmen in de gracht is ook geen probleem dat zie je op deze foto.

Dan ook nog een aparte rietgedekte schuur met rechts ervan een houten gebouw. In de hoek van de tuin stond nog een tuinhuisje waar de kinderen ok graag speelden. Links naast de poezen staat de boerderij en rechts van ze nog een loopplank die naar de mestvaalt leidt.

De gracht was een bron van plezier, zeker voor de jongens. Links zie je een van hen in de zelfgebouwde kano. 'Als Noach een ark kon bouwen, kunnen wij wel een kano bouwen', dachten ze. En het lukte hen. Je krijgt ook nog een indruk van de noordkant van het woonhuis. Een viertal ramen en rechts de voordeur zijn zichtbaar (er boven een witte baan en daarboven twee 'wiebertjes').

Op de foto linksboven loopt Martinus of Nico in de gracht, maar hiernaast gaat het al beter. Het lijkt wel een zondag want de linker jongeman heeft een stropdas om, zus Ankie staat in de kano.

Het hele boerderijcomplex was een fors geheel met driekapsschuur, modern voorhuis, grote tuin en een gracht rondom. Ankie vertelt ook dat ze onderduikers hebben gehad, maar gelukkig nooit Duitsers over de vloer kregen. Die werden 'om de tuin geleid' want wanneer ze op Maarslag vroegen 'hoe komen we bij die boerderij' dan kregen ze als antwoord 'de toegang is via Obergum' en in Obergum kregen ze het omgekeerde te horen. Al spelend rond de kleine schuur rechts vonden ze een keer een fiets onder het stro en vertelden dat aan hun ouders. Die wisten er van want dat was moeders nieuwe fiets die ze verstopt hadden voor de Duitsers. Mondje dicht dus.

Er waren meestal twee vaste arbeiders, een uit Schouwerzijl, Bolhuis genaamd en een uit Obergum of Winsum. Op zondag at er geregeld een dominee mee die in Schouwerzijl vooring. Moeder Bakker wist wel hoe je met hen moest omgaan, vonden de mensen in Schouwerzijl. Die waren dat niet gewend. Zij was immers een dochter van een predikant. Dus te voet van de kerk naar de boerderij en dan na de maaltijd weer te voet terug naar de kerk voor de middagdienst. Lopen was heel gewoon in die dagen.

De ree naar de boerderij staat op de volgende pagina. Linksboven de bomen uit boerderij Wildeveld (Winsum) en rechts in de bovenhoek de Schaphalsterheerd bij Schaphalsterzijl. Het was een grindweg. Enkele kippen scharrelen op het erf en over het gaas langs het pad verderop hangen allerlei zakken te drogen. Ook zijn de beide uiteinden van de gracht zichtbaar en veel bomen, ook in de verte langs de ree.

Gezin Pieter Bakker en Martje Bakker-Woldinga. Kinderen Antje (Ankie), Martinus, Gezina (Gé) en Niklaas zijn allemaal vlak na elkaar op het Wildeveld geboren (1936-1940). Pieter Bakker is een zoon van Martinus Bakker en Geessien van Hemmen. Meer over de familie Bakker is te vinden op: henkbakker.nl/stamboom

Tot slot nog enkele advertenties uit het Nieuwsblad van het Noorden en andere bladen. Piet Bakker gebruikte soms Winsum als plaatsnaam en een andere keer Mensingeweer. Maar wel beide keren het woord Wildeveld.

1978

Boeldag Mensingeweer

Op woensdag 8 maart 1978 des morgens om 10.00 uur zal t.v.v. de heer M. Bakker, Groot Maarslag 8, Mensingeweer, 't Wildeveld', wegens beëindiging van het bedrijf publiek à contant worden verkocht:

Ca. 40 st. zw.bnt melk- en kalfkoeien, vaarzen, pinken, kalveren, werktuigen en gereedschappen.

Melklijsten en veeboekjes aanwezig. Verder Deutz 4506 1800 dr.u., Lely koepel 3 m. als nieuw, Welger hogedr. pers AP12K, Rumpstad vastetandcultivator als nieuw, Lely acrobaat, hooiventilator 3 pk, Kemperkuilsnijder nieuw, Baff kipper 6 ton met tandemas, Miedemawagen 3 ton zwaar model met graanschotten, 3 wagens 5 meter op luchtbanden, 3 del. cambridgerol, auto-aanhanger met torsie-as, Bruns mestverspreider 3 ton, Lely kunstmeststrooier, Amazonekunstmeststrooier, zaaimach. 3 meter, 3 sch. Kvernelandploeg 13 inch, 4 st. melketellen, doorloopwagen 4 st., Cyclomaaler PZ, Hooischudder, Hellas lastoestel 75 amp., Erres kloppoor op standaard, kolomboormachine, haakse slijpmachine 2850 watt, motorreductor 4 pk, schoffelbalk, greppelploeg, hogedruk pomp 60 atm, 4 st. weidepompen, rastermateriaal, stoppelploeg, zaai-zaadontmetter, Mullos hooiventilator, triltand, vat motorolie met pomp, grasmaaier Flymo el., spoorbiels, werkbank en hetgeen verder zal worden gepresenteerd.

Bezichtiging op de dag van verkoop vanaf 9.00 uur.
E. W. BOUWMAN, notaris Bedum.
mr. C. N. SMIT, notaris Eenrum.

Twee Paarden, o.a. 9-j. bruine merrie en 4-j. gekruiste merrie.
Adres P. BAKKER, Wildeveld, Mensingeweer.

Uit NvhN 1926 Mensingeweer als plaats.

Hieronder NvhN 1938 en Winsum als plaats.

Werkvolk voor zichten en binden. Adres P. BAKKER, Wildeveld, (Gem. Winsum.) Gr.

Advertentie van de boeldag uit NvhN van 11 feb. 1978.

Gevraagd:
EEN KNECHT,
die goed kan ploegen en melken. (41067)
P. BAKKER, Mensingeweer, 't Wildeveld (Gron.).

uit De boerderij 13.07.1927

● Met 1 Mei een Hulp in de huish., in gez. met k. op boerderij, G.G. Gen. alle werkz.h. te verr. Goed kunn. naaien strekt tot aanbev. Wordt als huisgen. opgen. P. BAKKER, 't Wildeveld, Winsum (Gr.).
● R.K. Dienstbode. liefst. k.

idem 1927

Een 10-jarige, sterke, bruine Merrie, stram van achteren, geschikt voor stapvoetswerk, bij S. DE WAARD te Mensingeweer.

NvhN 1913

Met 1 Mei a.s. een vaste **Arbeider**
en **Vrouw**, de vrouw geneigd huis- en
landwerk te verrichten.
Tevens te koop een goed onderhou-
den Kamerkachel.
S. DE WAARD te Mensingeweer.

Nvhn 1915

Publ. Verkoop
BOERDERIJ
Mensingeweer, Gem. Leens.

Op **Vrijdag 6 Febr. 1920**,
des avonds half 7 uur, zal ten
huize van den kastelein Wieringa
te Mensingeweer, ten verz. van
den heer S. de Waard en Mej.
aldaar, publiek worden verkocht:

Hun kapitale
BOERDERIJ

 bestaande in:
fijne Boe-
renbehuizing

m. Schuren c.a. Erven, Tuinen en
bijbehorende uitmuntende (ge-
draineerde) Bouw- en Weilanden,
tezamen groot 81.35.00 Hect. (w.o.
6 Hect. Oud Groenl.) als:

a. de v.a.i.a.l.v. bekl. van 23.96.60
Hect. Land, waarop de gebouwen
staan, gelegen onder Mensingeweer,
gemeente Leens, jaarl. op Midw.
tot vaste huur doende f 207.

b. de v.a.i.a.l.v. bekl. van 5.63.70
Hect. land, gelegen alsvoor, jaarl.
op Midw. tot vaste huur doende
f 40, en

c. den vollen eigendom van
174.70 Hect. gelegen alsvoor.

Van de Bouwlanden is 6.30.50
Hect. bezaaid met winterkoren.

Aanvaardig bouwlanden dadelijk,
groenland 12 Maart en de behuizing
1 Mei 1920.

Bezichtiging elken Maandag,
Woensdag en Vrijdag.

De helft van den koopprijs kan
als 1e Hyp. over de boerderij be-
leend blijven.

Kaart en inlichting n ten kantore
van 59

Notr. VAN HEERDE, Eenrum

De Nederlander (krant) 1920. Leeuwarder courant 1920. Koper werd fam. Bakker.

Het adres in 1978 is Groot-Maarslag 8, Mensingeweer. Nu Wildeveldseweg 4.

Over de boerderijen in 't Wildeveld van Winsum, zie Winshem: jrg 7, nr2 okt 2002 en jrg 8,
nr. 1 mrt 2003 over respectievelijk boerderijen op 't Wildeveld, Schaphalsterheerd en
Lutkehuisterheerd. Hieronder: Nvhn 26-04-1908

MENSINGEWEER. Onder architectuur van den heer
R. Zeef te Eenrum had plaats het afbreken en weer
opbouwen van eene voorbehuizing der boerenwoning
van den heer **S. de Waard** met bijkomende werken.
Laagste inschrijvers **I. Wijma** te Eenrum en **Havinga** te
Den Hoorn voor f4443, aan wie het werk is gegund.

Veel dank aan mevrouw Ankie Elzinga-Bakker voor haar herinneringen en fotomateriaal.